

บทที่ 4

การแปลงรูปเป็นสังคมนิยม : อุตสาหกรรม และการค้า

1. สภาพอุตสาหกรรมและการค้าก่อนปี 1949

ในปี 1949 ที่จีนคอมมิวนิสต์ยึดแผ่นดินใหญ่ได้นั้น อุตสาหกรรมของจีนโดยทั่วไปมีสภาพสั่งคล่องมาก ดังจะเห็นได้จากการที่ศูนย์กลางของอุตสาหกรรมและการค้าอยู่ในเมืองใหญ่ในแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของญี่ปุ่นมาเป็นเวลากว่า 50 ปี นอกจากนั้นอุตสาหกรรมและการค้าที่อยู่ในเมืองท่าส่วนมากก็ถูกยึดครองหรือครอบงำโดยตะวันตกหรือญี่ปุ่น ฉะนั้นอุตสาหกรรมหนักส่วนมากที่อยู่ในแม่น้ำเจ้าพระยาจะมีระดับการพัฒนาภายนอกอย่างเทียบไม่ได้กับส่วนอื่น ๆ ของประเทศ ขณะเดียวกันเมืองท่าตามชายฝั่งทางใต้ เช่น กวางโจว เซี่ยงไฮ้ และเกียงติง ก็เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในด้านการค้า การเดินเรือ และการธนาคาร ได้เป็นแหล่งที่มีการลงทุนต่างชาติและมีความเจริญด้านการค้าต่างประเทศอย่างมาก

ในปี 1949 ประมาณ 40% ของผลผลิตอุตสาหกรรมและการค้าเป็นของรัฐ ส่วนมากเป็นกิจการประเภทภาคราช ขนาดเล็ก และการค้าต่างประเทศ นอกจากนี้เป็นอุตสาหกรรมที่รับโอนมาจากญี่ปุ่นผู้แพ้สงคราม ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่ารัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ได้รับมรดกในการควบคุมวิสาหกิจของรัฐเกือบ $\frac{1}{2}$ ของมูลค่าวิสาหกิจทั้งหมด [เขียน ธีระวิทย์, 2519, หน้า 71–72]

2. การจัดองค์กรใหม่ทางเศรษฐกิจ

ภายหลังการยึดครองอำนาจได้ในปี 1949 รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ได้ดำเนินการจัดองค์กรทางเศรษฐกิจใหม่ ซึ่งประกอบด้วย

- (1) การรับเอกสารจากการของรัฐบาลเก่ามาดำเนินการต่อ
- (2) การโอนกิจการของต่างชาติมาเป็นของรัฐ และ
- (3) การดูดซับวิสาหกิจเอกชนเข้าไปในสาขาของรัฐ

2.1 การรับเอาภิจกรรมของรัฐบาลชาตินิยมมาดำเนินการต่อ

ที่เชื่อถือได้ทางการเมือง ปรากฏว่าการปฏิรูปได้ทำการขัดบุคคลหลายแสนคนออกจาก
รัฐวิสาหกิจ

2.2 การโอนกิจการของต่างชาติมาเป็นของรัฐ

ในการสืบทอดกิจของต่างชาติ รัฐบาลใหม่ได้ใช้วิธีกำหนดข้อจำกัดในกิจกรรมของ
วิสาหกิจต่างชาติ และรัฐได้เข้มงวดอย่างมากภายหลังเกิดสงกรรมເກາະລີ ດังนั้นธุรกิจต่างชาติ
ขนาดใหญ่ส่วนมากที่ดำเนินการในจีนไม่อาจทำธุรกิจต่อไปได้ เนื่องจากผลของการควบคุมสัญญา
ขายส่ง อุปทานวัสดุดิบและแรงงานโดยเจ้าหน้าที่ เมื่อสิ้นปี 1952 วิสาหกิจต่างชาติเกือบทั้งหมด
พบว่าเป็นไปไม่ได้ที่จะดำเนินกิจการต่อไป และได้เลือกที่จะออกไปจากจีน ในที่สุดกิจการ
เหล่านี้จึงยินดีที่จะโอนทรัพย์สินทั้งหมดของตนให้แก่รัฐบาลยิ่งกว่าการจ่ายค่าซื้องต่อไปให้แก่
ถูกจ้าง ผลกระทบต่อรัฐบาลได้รับทรัพย์สินมีมูลค่าันบ้วຍ ๆ ล้านปอนด์ เนพาะของยังกฤษมีมูลค่า
ถึง 200 ล้านปอนด์โดยไม่ต้องจ่ายขาดเชยให้ [Hughes and Luard, 1975, p. 94.]

2.3 การเปลี่ยนรูปเป็นสังคมนิยม : วิสาหกิจเอกชน

วิสาหกิจเอกชนที่จะกล่าวต่อไปนี้หมายถึงกิจการอุตสาหกรรมและการค้าของ
นายทุน ซึ่งได้แก่โรงงานและร้านค้าที่เป็นของนายทุนแห่งชาติ เนื่องจากทุน-ข้าราชการนั้นได้
ถูกยึดและโอนไปเป็นทรัพย์สินของรัฐประชาชนในภายหลังการได้รับชัยชนะในการปฏิรูปดิของ
ประชาชนแล้ว สำหรับการดำเนินการของรัฐในการดูดซับวิสาหกิจเอกชนเข้าไปในสาขาของ
รัฐนั้น ไม่ได้ใช้วิธีการโอนกิจการเป็นของรัฐทันที แต่ใช้วิธีการค่อย ๆ แทรกซึม เนื่องจากแนว
คิดในการกำจัดนายทุนออกไปจากการอุตสาหกรรมและการค้า เป็นเป้าหมายร่วมกันของพวก
คอมมิวนิสต์ เพราะมีความเชื่อตามลัทธิมาร์กซิสต์ว่าผู้ที่เป็นเจ้าของเครื่องมือในการผลิตย่อม^๑
ถูกจะด้าวรหบหักจากการเมืองของสังคมไว้ด้วย ฉะนั้นพากมาร์กซิสต์จึงเชื่อว่าชนชั้นกรรมมาซีพ
จะต้องเป็นเจ้าของเครื่องมือในการผลิตเอง จึงไม่มีการขู่ดีดแรงงานกัน ซึ่งผู้นำจีนก็มีความเชื่อ
เช่นเดียวกัน แต่ยังไรงี้ก็ตาม เนماก็ได้แต่ให้ขัดจัดลัทธุนนิยมแบบค่อยเป็นค่อยไป ดังจะเห็น
ได้จากบทความใน “On Coalition Government” ที่ตีพิมพ์ในปี 1945 เนماเจื่อถุงได้เขียนไว้ว่า :
“งานของระบบประชาธิปไตยแผนใหม่ของเราก็อ... ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจทุนนิยมเอกชน
อย่างเสรี ซึ่งเป็นประโยชน์แทนการควบคุมการประกอบอาชีพของประชาชน และปกป้อง^๒
ทรัพย์สินส่วนตัวที่ได้มาทั้งหมดอย่างชื่อสัตย์” แม้กระทั้งหลังจากที่ขึ้นมาเมื่อวานนี้ คอมมิวนิสต์
จีนยังคงทราบดีถึงความจำเป็นในการอัดฉีดความเชื่อมั่นเข้าไปในสาขาเศรษฐกิจที่เป็นของ
เอกชน เพื่อที่จะคงไว้ซึ่งบุคลากรที่ชำนาญงานและทุน สำหรับขั้นตอนแรก ๆ ของแผนการ
พื้นฟู และพัฒนาอุตสาหกรรม มาตรา 26 ของโครงการร่วม (Common Program) ซึ่งได้กำหนด

ในปี 1949 "ได้ประกาศว่า "หลักการขั้นพื้นฐานของการก่อสร้างสำหรับสาธารณะรัฐประชาชนจีน ก็คือ การบรรลุเป้าหมายของการผลิตที่กำลังพัฒนา... โดยอาศัยนโยบายที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและส่วนตัว และเป็นประโยชน์แก่ทั้งแรงงานและทุน..." [Hughes and Luard, 1975, p. 89.] ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงไม่ได้ยึดโอนกิจการเอกชนเป็นของรัฐโดยทันที แต่ค่อย ๆ เข้าไปแทรกแซง ตั้งนั้นอาจกล่าวได้ว่าในช่วง 1949–1957 รัฐบาลคอมมิวนิสต์ได้พยายามดำเนินการในการควบคุมวิสาหกิจเอกชน โดยให้รัฐเป็นเจ้าของร่วมอยู่ด้วย หรือให้รัฐเป็นเจ้าของทั้งหมด และธุรกิจเอกชนที่มีนายทุนเป็นเจ้าของจึงเป็นกิจการที่ถูกรัฐบาลเพ่งเลิงให้มีการแปลงรูปเป็นอันดับแรก

ได้มีการกล่าวถึงความแตกต่างระหว่างนายทุนข้าราชการ (Bureaucratic capitalist) กับระบุนพีแห่งชาติ (National bourgeoisie) คือ [Hughes and Luard, 1975, p. 89.]

— National bourgeoisie มีฐานะเป็น "พันธมิตรของกรรมาธิป" ที่ยอมรับได้และการคงอยู่ของคนกลุ่มนี้เป็นสิ่งจำเป็นในช่วงระยะการเปลี่ยนแปลงประชาธิปไตยแผนใหม่ ระบุนพีแห่งชาตินี้ประกอบด้วยพากระบุนพีชั้นกลาง (Middle bourgeoisie) ซึ่งได้แก่นักอุด-สาหกรรมและพ่อค้าเอกชน ผู้ซึ่งยังคงอยู่ในเงื่อนไขไม่ได้ต้องโทษหรือถูกปรับทรัพย์ในฐานะเป็นผู้ต่อต้านการปฏิวัติและยังคงดำเนินธุรกิจของเข้าต่อไป

— Bureaucratic capitalist หมายถึงนายทุนซึ่งได้สร้างความไม่พอใจให้แก่รัฐบาลใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายทุนรายใหญ่ ๆ เพียงไม่กี่ราย ซึ่งมีความสัมพันธ์กับรัฐบาลชาตินิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง 4 ครอบครัวใหญ่ (Four families) อันได้แก่

- (1) Chiang
- (2) Sung
- (3) Kung
- (4) Chen
 - Chen Li-fu
 - Chen Li-kuo

ซึ่งกลุ่มนายทุนข้าราชการนี้ทันทีที่คอมมิวนิสต์ขึ้นครองอำนาจ ทรัพย์สินทั้งหมดถูกปรับ และรัฐได้เริ่มเป้าหมายในการที่จะทำลายวิสาหกิจเอกชนประเกณายทุนเป็นเจ้าของเป็นอันดับแรก

ในช่วงแรกของสาธารณรัฐประชาชน เศรษฐกิจนายทุนยังคงเป็นส่วนที่สำคัญของเศรษฐกิจจีน ตามสถิติปี 1949 มีวิสาหกิจอุดสาหกรรมของนายทุน 123,000 แห่ง ทำการจ้างคนงาน 1.64 ล้านคนหรือ 53.6% ของจำนวนคนงานอุดสาหกรรมทั้งหมด มูลค่าผลผลิตรวมมี

จำนวน 6.8 พันล้านหยวน นับได้ 48.7% ของผลผลิตรวมของชาติ สัดส่วนที่ผลิตโดยอุตสาหกรรม เอกชนในผลผลิตอุตสาหกรรมสำคัญบางประเภทได้แก่ 46.7% ของเส้นใยผ้า 40.3% ของผ้าฝ้าย 79.4% ของเบ็ด 80.4% ของบุหรี่ 80.6% ของไม้ขีดไฟ 28.3% ของถ่านหิน 79.6% ของมอเตอร์ไฟฟ้า และ 59.4% ของโซดาไฟ จากการสำรวจปี 1950 แสดงให้เห็นว่ามีวิสาหกิจการค้าเอกชน 4.02 ล้านหน่วย (รวมหั้งธุรกิจขนาดเล็ก) ทำการจ้างงาน 6.62 ล้านคน รายรับหั้งหมดมีจำนวน 18.2 พันล้านหยวน นับได้เป็น 76% ของปริมาณการขายส่งของชาติและ 85% ของปริมาณการขายปลีก [Hu Gengkang and Others, 1984, p. 25.]

เศรษฐกิจนาบทุนทำหน้าที่ 2 บทบาทในเวลาเดียวกัน เมื่อจากความล้าหลังทางเศรษฐกิจ ของจีน การผลิตส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก ความยากลำบากเกิดขึ้นในการพื้นฟูเศรษฐกิจอันเป็นผลจาก สังคมรرم และความไม่สามารถของเศรษฐกิจรัฐสังคมนิยมที่จะสนองความจำเป็นในการสร้าง ชาติและชีวิตของประชาชน อุตสาหกรรมและการค้าของเอกชนจึงยังคงมีบทบาทช่วยส่งเสริม ในการเกี่ยวพันกับเศรษฐกิจรัฐสังคมนิยม โดยการได้รับสินค้าจากอุตสาหกรรมนายทุน รัฐ ก็สามารถเปลี่ยนธุรกิจ วัตถุดิบด้านอุตสาหกรรมและผลผลิตเกษตรอื่น ๆ จากพากชานา ได้มากขึ้น และเก็บไว้เพียงพอสำหรับจำหน่าย สิ่งนี้จะช่วยสร้างพันธมิตรทางเศรษฐกิจที่ แข็งแกร่งระหว่างคนงานกับพากชานาและทำให้ราคายังที่ วิสาหกิจนายทุนซึ่งได้จ้างช่าง เทคนิคและผู้จัดการจำนวนมากได้ถูกใช้เพื่อฝึกอบรมบุคลากรเหล่านี้ให้มากขึ้นเพื่อการสร้างชาติ ความก้าวหน้าของเศรษฐกิจนาบทุนยังได้ให้เงินกองทุนจำนวนมากแก่รัฐ ซึ่งสามารถเข้า ครอบครองส่วนกำไรของนายทุนโดยผ่านการเก็บภาษีและการกำหนดราคาเศรษฐกิจนายทุน มีข่ายงานการค้าภายในและต่างประเทศที่กว้างขวาง ซึ่งได้ถูกใช้เพื่อทำให้เศรษฐกิจในเมืองและ ในชนบทพื้นตัวขึ้นและขยายการค้าต่างประเทศ เหล่านี้เป็นบทบาทในทางบวกของเศรษฐกิจ นายทุนในเศรษฐกิจของชาติและชีวิตของประชาชน

เศรษฐกิจนายทุนยังมีบทบาทในการลบด้วยเช่นกัน เมื่อจากมันอยู่บนฐานของการ ชูเครื่องและการแสวงหาผลกำไรอย่างแท้จริง ทำให้กลไกเป็นเครื่องมือของการเปลี่ยนความมั่งคั่ง ของสังคมไปเป็นทรัพย์สินส่วนตัวของนายทุน การแบ่งขันและความสับสนล้มเหลวในการผลิต ลักษณะของระบบทุนนิยม ที่มุ่งไปสู่ความขัดแย้งกับแผนของรัฐ แรงจูงใจด้านกำไรของนายทุน ซึ่งปอยครั้งได้ส่งให้พากชานาทำผิดกฎหมาย เป็นตัวทำลายการพัฒนาเศรษฐกิจ

อย่างไรก็ตามไม่เหมือนกับชนชั้นนายทุน-ข้าราชการ หรือชนชั้นเจ้าของที่ดิน ศักดินา ที่ว่า พากกระภูมิแห่งชาติมีฐานะทางการเมือง 2 ฐานะคือ ในช่วงของการปฏิวัติ ประชาธิปไตย พากเขามี 2 ด้านคือด้านปฏิวัติและด้านประนีประนอมได้เข้าร่วมปฏิวัติใน

สถานการณ์หนึ่ง และได้ประนีประนอมกับศัตรูในอีกสถานการณ์หนึ่ง ในช่วงการปฏิวัติสังคมนิยม พวากเข้าได้ชูตัวรีดคนงานเพื่อผลกำไร แต่ได้สนับสนุนธรรมนูญของสาธารณรัฐประชาชน และยังได้แสดงความตั้งใจที่จะยอมรับการเปลี่ยนรูปเป็นสังคมนิยม

ในแห่งของ 2 บทบาทของเศรษฐกิจนายทุนแห่งชาติ และ 2 ฐานทางการเมืองของ กรรมพัฒนา พรรคคอมมิวนิสต์จีนและรัฐบาลประชาชนจีนได้อ่านนโยบายการใช้ประโยชน์ การจำกัดและการเปลี่ยนรูปอุดสาหกรรมและการค้าของนายทุนมาใช้

การใช้ประโยชน์ หมายถึงการใช้บทบาททางบวกของอุตสาหกรรมและการค้าของนายทุนในเศรษฐกิจของชาติและชีวิตของประชาชน ในช่วงการปฏิวัติประชาธิปไตยหลังชัยชนะเศรษฐกิจนายทุนได้รับอนุญาตให้คงอยู่และพัฒนา และยอมให้มีกำไรบ้างในการอุปทานวัตถุดินและการจำกัดสินค้าต่าง ๆ ระหว่าง 1949–1952 มูลค่าผลผลิตรวมของอุตสาหกรรมนายทุนเพิ่มขึ้น 54% และปริมาณการขยายปลูกในการค้าของเอกชนได้เพิ่มขึ้น 18.6% [Hu Gengkang and Others, 1984, p. 27.]

การจำกัด หมายถึงการจำกัดบทบาททางลบของอุตสาหกรรมและการค้าของนายทุนในเศรษฐกิจของชาติและชีวิตของประชาชน รัฐได้รักษาการชูตัวรีดของนายทุนไว้ภายในขอบเขตที่จำกัดโดยใช้นโยบายภาษีและราคา การประกันแรงงาน และการตรวจสอบการกระจายผลกำไรของวิสาหกิจนายทุน รัฐใช้เครื่องมือทั้งทางเศรษฐกิจและทางบริหาร เพื่อรับความสัมสโนลหม่านในการผลิตของนายทุน และได้ประกาศห้ามการโง่ในการจำหน่าย การค้ากำไรเกินควรและการกระทำที่ผิดกฎหมายอื่น ๆ ของพวากนายทุน การด่อสู้อย่างรุนแรงได้เกิดขึ้นเนื่องจากการจำกัดของรัฐบาลและการต่อต้านของพวากนายทุนต่อข้อจำกัดตั้งกล่าว ในปี 1949 และ 1950 ด้วยการจ่ายประโยชน์จากความยุ่งยากทางการเงินและเศรษฐกิจ พวากนายทุนได้ทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อถึง 4 ช่วงโดยการเก็บเงินไว้เฉย ๆ และการเก็บกำไร แต่รัฐบาลก็สามารถแก้ปัญหาได้ สุดท้ายราคาได้ถูกทำให้มีเสถียรภาพในฤดูใบไม้ผลิปี 1950 ในปี 1952 รัฐได้รณรงค์ให้มีการต่อต้าน 5 ประการสำหรับการทำผิดกฎหมายของพวากนายทุน

การเปลี่ยนรูปเป็นสังคมนิยม หมายถึงการทำให้ปัจจัยการผลิตที่เป็นของนายทุนตกเป็นกรรมสิทธิ์สังคมนิยม ได้มีการดำเนินการ 2 ขั้นตอนเพื่อให้บรรลุอุดมุ่งหมายนี้ ขั้นตอนแรกคือการเปลี่ยนจากทุนนิยมไปเป็นรัฐนายทุน และขั้นตอนที่ 2 คือการเปลี่ยนจากรัฐนายทุนไปเป็นสังคมนิยม จะต้องให้เวลา นายทุนพอก็จะปรับตนเองไปสู่การเปลี่ยนรูปเป็นสังคมนิยม ต้องมีช่วงของการค่อย ๆ เปลี่ยนจากทุนนิยมไปเป็นรัฐนายทุน ณ ระดับต่ำกว่าของรัฐนายทุน คือ คุ้มครองนายทุนในอุตสาหกรรมได้รับวัตถุดินมาทำการผลิตจากรัฐบาล ทำการผลิตตามคำสั่งของ

รัฐบาลหรือขายสินค้าทั้งหมดแก่รัฐบาลเพื่อจำหน่าย และผู้ที่อยู่ในการค้าก็ทำหน้าที่ในฐานะตัวแทนขายให้กับการค้าของรัฐ ณ ระดับที่สูงกว่าของรัฐนายทุน ธุรกิจของนายทุนจะถูกอยู่ในรูปกรรมสิทธิ์ร่วมรัฐ—เอกชน มาตรการที่นำมาใช้อาทิเช่น [เขียน ชีรัวทิพย์, 2519, หน้า 73] :

- (1) นำเอารัฐในการปฏิบัติในด้านการเงินและการงบประมาณมาเป็นเครื่องมือบังคับ
- (2) รัฐบาลเข้าทำการธนาคารและสินเชื่อเสียเอง
- (3) เข้มงวดกวดขันเกี่ยวกับกฎหมายการแลกเปลี่ยนเงินตรา
- (4) ควบคุมการค้าภายในและภายนอกอย่างใกล้ชิด
- (5) ใช้บัตรบันส่วนอาหารและการเพิ่มภาษี
- (6) การบังคับให้ออมทรัพย์
- (7) การควบคุมการเดินทางและการเลือกงาน

เหล่านี้เป็นเครื่องมืออย่างดีในการบังคับให้เปลี่ยนระบบการผลิต

3. ขั้นตอนในการควบคุมวิสาหกิจของเอกชน

3.1 ขั้นตอนในช่วง 1950—1954

3.1.1 ขั้นตอนในปี 1950—1951 : ต้นปี 1950 รัฐบาลได้เริ่มมาตรการการควบคุมอำนาจของธุรกิจเอกชน ในฐานะเป็นมาตรการหนึ่งของการควบคุมจากส่วนกลางที่มีต่อเศรษฐกิจของชาติ ขั้นแรก เพื่อประกันการดำเนินกิจการต่อไปของโรงงานเอกชน รัฐออกคำสั่งให้ทำการปรับเปลี่ยนการทำการผลิตผลผลิตที่รัฐอุปทานวัตถุดิบให้ หน่วยการค้าของเอกชนได้รับอนุญาตให้ทำหน้าที่เป็นผู้จำหน่ายปลีกหรือเป็นเย็นต์นายหน้าให้แก่องค์การค้าของรัฐ นอกจากนี้วิสาหกิจของเอกชนทั้งในอุดสาหกรรมและการค้าถูกกำหนดให้ต้องทำรายงานที่สมบูรณ์เกี่ยวกับการซื้อขายรายวัน (current transaction) ฐานะทางการเงินของธุรกิจ และกิจกรรมทุกๆ ด้านของตน ส่งให้แก่รัฐ ต่อมาในวันที่ 31 ธันวาคม 1950 รัฐได้ออกประกาศว่าด้วย “ระเบียบชั่วคราวเกี่ยวกับวิสาหกิจเอกชน” (Provisional Regulation for Private Enterprises) เพื่อควบคุมวิสาหกิจของนายทุนในระบบที่นี้ [เขียน ชีรัวทิพย์, 2519, หน้า 74 และ Hughes and Luard, 1975, p. 90.] :

- (1) ได้จำกัดขอบเขตธุรกิจที่เอกชนจะทำได้และผู้ประกอบการจะต้องขออนุมัติจากรัฐบาล คือกำหนดรายละเอียดภายใต้เงื่อนไขดัง ๆ ซึ่งสามารถจะทำธุรกิจต่อไปได้ และธุรกิจจะต้องเสนอแผนการผลิตและการขายที่สมบูรณ์ของตนต่อรัฐบาลเพื่อนุมัติ (ปกติผ่านกระทรวงที่เกี่ยวข้อง)

(2) กำหนดให้วิสาหกิจต้องกระจายรายได้ในรูปเงินปันผลแก่ผู้ถือหุ้น และจัดให้มีกองทุนสวัสดิการและการใช้ประโยชน์อื่น ๆ ในสัดส่วนที่กำหนดโดยข้อบังคับของรัฐ

(3) กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องฝากเงินในธนาคารของรัฐเป็นประจำวัน และ

(4) กำหนดให้รัฐเข้าควบคุมการดำเนินงานประจำวัน

ในปี 1951 รัฐได้ใช้มาตรการต่าง ๆ ในการเปลี่ยนวิสาหกิจเอกชนให้เป็นวิสาหกิจร่วมรัฐ–เอกชน (State-capitalist sector) อาทิเช่น

(1) มาตรการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือการเพิ่มภาษีให้นักขึ้นบวกกับการที่รัฐผูกขาดวัตถุดิบและบริการเกือบทั้งหมด ทำให้รัฐอยู่ในฐานะเป็นคันเร่งวิสาหกิจเอกชนได้โดยง่ายวัดถูกดิบหรือขายในราคางross สิ่งเหล่านี้รวมทั้งระเบียบและข้อห้ามต่าง ๆ ที่บังคับเอาไว้กับวิสาหกิจเอกชน ทำให้วิสาหกิจเอกชนตกลอยู่ในข่ายที่อาจถูกทำลายได้ตลอดเวลา ซึ่งเท่ากับวิสาหกิจเอกชนตกลอยู่ใต้อำนาจการควบคุมของรัฐโดยปริยาย [เขียน รีรัชวิทย์, 2519, หน้า 74–75]

(2) มาตรการที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการทำลายวิสาหกิจเอกชนคือการรณรงค์มวลชน (Mass campaign) สิ้นปี 1951 รัฐบาลได้นำเอาการรณรงค์ต่อต้านนายทุนที่มีชื่อเสียงมาใช้คือ “ขบวนการต่อต้าน 5 ประการ” (Five-Antis' movement หรือ Wufan) ซึ่งได้แก่ การต่อต้าน

- (ก) การให้สินบนข้าราชการ
- (ข) การหนีภาษี
- (ค) การโงงรัฐบาลในสัญญาหรือการล้อโกง
- (ง) การขโมยทรัพย์สินของรัฐ และ
- (จ) การขโมยข้อมูลลับในทางเศรษฐกิจของรัฐในวงการธุรกิจ

การต่อต้าน 5 ประการนี้เป็นหมายโจมตีพวกราษฎรหรือพวกรัฐชั้นกลาง พร้อมกันนี้ก็ได้มีการนำเอา “ขบวนการต่อต้าน 3 ประการ” (Three-Antis' movement หรือ Sanfan) ซึ่งได้แก่ การต่อต้าน

- (ก) การฉ้อราษฎร์บังหลวง
- (ข) การทำตัวเป็นเจ้านาย และ
- (ค) การใช้ช่องราชการฟุ่มเฟือย

ขบวนการต่อต้าน 3 ประการนี้ใช้กับพวกราษฎร์ คือ พวกราช cadres และ functionaries ผู้ซึ่งได้แสวงหาประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ของตน การรณรงค์นี้เป็นความพยายามที่จะให้ระบบบริหาร

ใหม่อันใหญ่โตมีชีวิตชีวาขึ้น การรณรงค์นี้นำเอาระบบข้าราชการที่ขยายใหญ่ขึ้นมาอยู่ภายใต้การควบคุมของส่วนกลางโดยทั่วถึงมากขึ้น พร้อมด้วยการกล่าวโหง การ “พิจารณาคดี” ในที่สาธารณะและการโฆษณาอย่างขنانใหญ่ Wufan และ Sanfan เป็นการรณรงค์ของประชาชน การสืบสวนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการและพວກนาຍทุน ทำร่วมกันในที่สาธารณะด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน [Jean Chesneaux, 1979, pp. 49 – 50.]

3.1.2 ขั้นตอนในปี 1952 : วิสาหกิจเอกชนได้พัฒนาอย่างรวดเร็วระหว่างสงครามโลก ทั้งนี้เนื่องจากการสั่งซื้อของรัฐที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากมูลค่ารวมของผลผลิตอุตสาหกรรมของเอกชนได้เพิ่มขึ้นประมาณ 70% ระหว่างเดือนตุลาคม 1949–กันยายน 1952 [Chen and Galenson, 1969, p. 145.] เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของสาขาเอกชนและเพื่อขัดกำราบท่องเอกชน การรณรงค์ที่เรียกว่า “การต่อต้าน 5 ประการ” ดังที่กล่าวแล้วจึงได้ถูกนำมาใช้ในช่วงเดือน ม.ค.–เม.ย. 1952 โดยมีเป้าหมายโฉมดีพວกนาຍทุน พวກลูกจ้างถูกสนับสนุนให้กล่าวปรักปรำนายจ้างต่อเจ้าหน้าที่ การชุมนุมของมวลชนได้ถูกจัดขึ้นทั่วประเทศเพื่อกระตุนความรู้สึกต่อด้านชนชั้นนายทุน ความรุนแรงของการรณรงค์ได้สร้างความหวาดกลัวแก่นักวิสาหกิจเอกชน และเพื่อเป็นการเอื้อแก่รัฐในการรับเอกสารจากการของนายทุนไว้ จากการรณรงค์ดังกล่าวเป็นธรรมชาติที่มักปรากฏว่านายทุนได้ทำผิดไม่อายได้ก่อเรื่องหนึ่ง ดังนั้นในระยะ 6 เดือนแรกของปี 1952 ปรากฏว่า 450,000 ธุรกิจได้ถูกตรวจสอบใน 7 เมืองใหญ่ และพบว่า 76% ทำความผิดด่างๆ [Jean Chesneaux, 1979, p. 50.] โภชที่ได้รับคือการปรับอย่างหนัก รัฐได้ค่าปรับมหาศาลจากนักอุตสาหกรรมและพวกพ่อค้า ผลก็คือ ทุนร้อยหรือ จะปิดกิจการก็ไม่ได้ เพราะจะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐบาลก่อน ซึ่งรัฐก็ไม่อนุญาตเนื่องจากเกรงว่าจะเกิดปัญหาการว่างงานและการระส่าระสายในทางเศรษฐกิจ ทางออกก็คือ หันมาถูกเงินจากธนาคารของรัฐ ซึ่งปกติให้กู้ในลักษณะเป็นหุ้นส่วน ด้วยวิธีนี้วิสาหกิจเอกชนจึงแปรสภาพเป็นวิสาหกิจร่วมรัฐ–เอกชน (State-private sector) นอกจากนี้ในอุตสาหกรรมสิ่งอันวายความสะดวกของเอกชนในสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้นได้ถูกใช้เพื่อผลิตให้แก่รัฐ ดังจะเห็นได้จากในปี 1949 สัดส่วนของมูลค่ารวมของผลผลิตที่ถูกแบร์รูปและผลิตโดยโรงงานเอกชนสำหรับรัฐในมูลค่ารวมของผลผลิตอุตสาหกรรมของเอกชนทั้งหมดมีจำนวน 12% สัดส่วนได้เพิ่มขึ้นเป็น 29% ในปี 1950 43% ในปี 1951 56% ในปี 1952 62% ในปี 1953 79% ในปี 1954 และ 82% ในปี 1955 [Chen and Galenson, 1969, p. 145.]

ข้อสังเกต การรณรงค์เบื้องต้นเป็นเหตุผลทางการเมืองอย่างแท้จริง จุดมุ่งหมายคือการทำให้วิสาหกิจเอกชนเสียชื่อเสียงในสายตาของประชาชน และการผลักดันให้นายทุนเข้ามาอยู่ภายใต้อำนาจ นอกจากนี้การรณรงค์ยังถูกพิจารณาว่าเป็นวิธีการที่สะดวกในการที่จะ

ประกอบการออมของชนชั้นนายทุน ซึ่งเป็นสิ่งที่รัฐบาลต้องการอย่างเร่งด่วนสำหรับโครงการสร้างทุนของรัฐบาลเอง

กลางปี 1952 การรณรงค์ได้บรรเทาลง และได้มีการกำหนดว่าเจ้าหน้าที่อาจจะ “รวมการผ่อนผันกรุณาเข้ากับการตรวจนับ” คือรัฐบาลได้ช่วยวิสาหกิจเอกชนโดยการให้กู้ยืมเงิน การซื้อและการสั่งซื้อใหม่ การทำเช่นนี้ทำให้วิสาหกิจเอกชนต้องขึ้นอยู่กับรัฐบาลมากขึ้น ในเดือน ม.ย. 1952 ได้มีการประชุมขึ้นเตรียมการเพื่อก่อตั้ง The All-China Federation of Industry and Commerce ซึ่งมีหน้าที่คือ

(ก) การใช้อำนาจควบคุมธุรกิจเอกชน และ

(ข) การช่วยเหลือเพื่อร่วมธุรกิจเอกชนที่จำเป็นเข้ากับเศรษฐกิจที่ถูกวางแผนโดยรัฐ (State planned economy)

3.1.3 ขั้นตอนในปี 1953—1954 : การผ่อนคลายดังกล่าวดำเนินไปไม่นาน ในเดือนตุลาคม 1953 รัฐได้จัดให้มีการประชุมนักธุรกิจเอกชนจากทั่วประเทศ คือ The National Congress of Industry and Commerce และได้ระบุอย่างชัดแจ้งว่าจุดมุ่งหมายแรกของรัฐบาลคือการทำให้เศรษฐกิจเป็นสังคมนิยมอย่างสมบูรณ์ ซึ่งอุดสาหกรรมเอกชนไม่มีอิทธิพลต่อไปและว่าในระหว่างนั้นสาขากองนี้จะต้องร่วมเข้ากับเศรษฐกิจที่ดำเนินการโดยรัฐ (state-run economy) ตลอดอย่างทั่วถึง Li Wei-han ผู้นำจีนซึ่งรับผิดชอบกิจกรรม “แนวร่วม” (united front) ทั้งหมดได้แจ้งให้นักธุรกิจทราบอย่างชัดแจ้งถึงข้อจำกัดซึ่งพากเพียรสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ และกล่าวว่า ‘แนวทางโดยทั่วไป’ ในเมือง (New ‘general line’) สำหรับขั้นตอนของการเปลี่ยนก่อนการบรรลุถึงขั้นสังคมนิยม หมายถึง “การพัฒนาอย่างมั่นคงของส่วนสังคมนิยมด้วย ฯ ในเศรษฐกิจของชาติ การค้าย ฯ ปฏิรูปของส่วนที่มิใช่สังคมนิยม และการค้าย ฯ พัฒนาอุดสาหกรรมสังคมนิยมของประเทศไทย...” อันนี้คงจะรวมถึงการแปลงรูปเป็นสังคมนิยมของอุดสาหกรรมเอกชนระหว่างระยะเวลาเปลี่ยนแปลง เช่น ประมาณแผนท้าย 3 แผน

ผลประโยชน์ของวิสาหกิจที่ได้แก่สวัสดิการของชาติจะถูกใช้อย่างเดียวที่ ด้วยเหตุนี้ธุรกิจที่ล้าหลังในการผลิตและการจัดการจำต้องถูก “ปฏิรูป” ปรากฏการณ์เช่นนี้ หมายความว่าธุรกิจดังกล่าวอย่างน้อยที่สุดจะต้องถูกบังคับให้ยอมรับวิธีการที่ทันสมัยกว่า ซึ่งในตัวของมันเองก็อาจถูกรับไปดำเนินการต่อโดยรัฐ บอยครั้งที่รัฐได้ใช้ถ้อยคำที่สละสลวยเพื่อขออภัยในการที่รับเอาธุรกิจขนาดเล็กเข้าไว้ในหน่วยเศรษฐกิจด้วย ฯ โดยผลการ ในการณ์ของการแสวงหากำไรซึ่งเป็นลักษณะของระบบทุนนิยม ทำความเสียหายอย่างยิ่งต่อสวัสดิการของชาติ จำต้องถูกกำจัด

ดังนั้นก้าวต่อไปที่ถูกดำเนินการโดยรัฐบาลก็คือ ระบบรัฐนายทุน (State capitalism) : การใช้ระบบรัฐนายทุนได้ถูกวางแผนไว้อย่างชัดแจ้งในฐานะเป็นขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงบนเส้นทางไปสู่การโอนกิจกรรมวิสาหกิจเอกชนเป็นของรัฐ ภายใต้ระบบรัฐนายทุน

(ก) วิสาหกิจเอกชน จัดหาทรัพย์สินทุนเกือบทั้งหมดรวมทั้งบริการด้านจัดการ แต่การซื้อขายโดยส่วนรวม รวมทั้งในบางครั้งการจัดหาทุนเพิ่มนั้นให้อ่ายุคภายในได้รับการดำเนินงานของรัฐ

(ข) กำไรถูกจัดสรรออกเป็น

- ส่วนหนึ่งเข้าสู่รัฐในรูปการเสียภาษี
- ส่วนหนึ่งนำกลับไปใช้พัฒนากิจการในอนาคตและให้เป็นสวัสดิการแก่คุณงาน
- อีกส่วนหนึ่งกระจายในหมู่ผู้ถือหุ้น

รัฐบาลสรุปว่าเจ้าของเดิมได้รับการประกันกำไรอย่างสมเหตุสมผล รูปแบบสูงสุดของรัฐนายทุนก็คือ วิสาหกิจร่วมรัฐ-เอกชน (Jointly operated state-private enterprise) และได้มีการแจ้งให้บังคับใช้โดยแม่ข่ายด้วย การทำให้ธุรกิจของพวกเขางานอยู่ต่อไปไม่นาน ในอีก 2 ปีต่อมารัฐบาลได้รับเอกสารกิจการของเอกชนมาเป็นของรัฐ [Hughes and Luard, 1975, p. 92.] จากสถิติ จำนวนวิสาหกิจร่วมรัฐ-เอกชนได้เพิ่มขึ้นหลังการรณรงค์ด้วยตัวเอง 5 ประการ ในปี 1949 มีวิสาหกิจดังกล่าวเพียง 193 แห่ง จ้างบุคลากรราว 100,000 คน ถึงสิ้นปี 1953 เพิ่มขึ้นกว่า 1,000 แห่ง และจ้างบุคลากรจำนวน 270,000 คน [Chen and Galenson, 1969, p. 145.] และได้พัฒนาอย่างรวดเร็วจนสิ้นปี 1955 และช่วงแรกของปี 1956

สรุปขั้นตอนการดำเนินการควบคุมวิสาหกิจเอกชน : รัฐได้ค่อยๆ ดำเนินการรับเอกสารกิจการของสาขาเอกชนไปทำต่อ วิสาหกิจบางอย่างที่ถูกรับไปทำต่อในช่วงแรกๆ มักเป็นกิจการของอาชญากรสองครรภ์ ผู้ร่วมมือ นายทุนศักดินา รัฐบาลจึงชาดินิยม อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่แล้วเป็นการค่อยๆ เข้าไปแทรกแซงคือ

- ระยะแรกเมื่อวิสาหกิจจำนวนมากอาจด้องปิดกิจการ แต่เนื่องจากมีกฎหมายห้ามปลดคนงาน รัฐบาลจึงเสนอการประกันการขายผลผลิตของธุรกิจ
- การขยายตัวของกิจการผูกขาดการค้าขายส่งทั้งหมดของรัฐ ทำให้ธุรกิจส่วนใหญ่ต้องพึ่งพาการขายให้แก่องค์กรของรัฐ
- แหล่งเงินเชื่อทั้งหมดอยู่ในมือของรัฐบาล

ข้อสำคัญในการดำเนินธุรกิจร่วมระหว่างรัฐและเอกชนนั้น รัฐเป็นฝ่ายนำอย่างชัดเจนคือ

(ก) ต้องดำเนินธุรกิจให้สอดคล้องกับแผนเศรษฐกิจของชาติ

(ข) การดำเนินงานและการจัดการต้องอยู่ภายใต้การนำของพนักงานของรัฐที่ได้รับมอบหมาย ในการณ์ที่เกิดความขัดแย้ง อำนาจตัดสินอยู่ที่องค์กรของรัฐที่มีความรู้ด้านนั้น ๆ

(ค) รัฐและธนาคารของรัฐเป็นองค์กรควบคุมการเงินของวิสาหกิจ และ

(ง) กำไรต้องแยกจ่ายตามเกณฑ์ที่รัฐวางไว้ เช่น 25% ของกำไรเป็นส่วนแบ่งผู้ถือหุ้นและเงินเดือนของผู้บริหาร และที่เหลือส่วนใหญ่ใช้เป็นกองทุนเพื่อพัฒนาต่อไป [เขียน ธีระวิทย์, 2519, หน้า 75] ฉะนั้นในแนวทางนี้วิสาหกิจเอกชนต้องพึงพารัฐบาลเกื้อหนังสันเพื่อการอยู่รอด

ผลของการใช้วิธีการเหล่านี้ : ทำให้ธุรกิจเอกชนถูกกำหนดอย่างรวดเร็ว สัดส่วนของมูลค่าผลผลิตอุตสาหกรรมทั้งหมดที่มาจากสาขาเอกชนได้ลดลงจาก 66% ในปี 1949 เป็น 39% ในปี 1952 และเป็น 16% ในปี 1955 ถึงสิ้นปี 1955 ประมาณ 82% ของผลผลิตอุตสาหกรรมเอกชนถูกส่งซื้อโดยรัฐบาล และสัดส่วนของผลผลิตที่ถูกอุปทานโดยวิสาหกิจร่วมรัฐ-เอกชน ในช่วง 1952–1955 ได้เพิ่มขึ้นถึง 16% [Hughes and Luard, 1975, p. 94.]

สำหรับ การควบคุมในด้านการค้า : ในปี 1950 รัฐบาลและสหกรณ์ดำเนินการค้าประมาณ 14% และ 2% ของการค้าทั้งหมด ต่อมาในปี 1952 การค้าของรัฐและสหกรณ์ รวมกันประมาณ 50% ของการค้าทั้งหมด หลังจากนั้นสัดส่วนนี้ก็ได้เพิ่มขึ้นตามลำดับ สำหรับการค้าต่างประเทศรัฐได้ควบคุมก่อนอื่น และตั้งแต่ปี 1953 ประมาณ 92% ของการค้าต่างประเทศควบคุมโดยรัฐ ล้วนการค้าปลีกธุรกิจควบคุมอย่างละเอียดลออถ่วงและคงอยู่นานกว่าการค้าขายส่ง และการค้าต่างประเทศ ซึ่งเป็นกิจกรรมประเภทที่รัฐและสหกรณ์เข้าดำเนินการโดยสิ้นเชิงก่อน การจัดตั้งระบบคอมมูนและ “การก้าวกระโดดไกลไปข้างหน้า” ในปี 1958 นอกจากในขณะที่มีการรณรงค์มวลชนแล้ว รัฐเข้าควบคุมกิจการค้าของนายทุนอย่างละเอียดลออถ่วง โดยทั่วไปในระยะแรกรัฐปล่อยให้เอกชนดำเนินการต่อไป แต่ค่อย ๆ เปลี่ยนฐานะให้เป็นเผยแพร่ขยายแทนการค้าของรัฐ โดยได้รับผลตอบแทนเป็น % จากของที่ขายให้ รัฐบาลเป็นผู้กำหนดราคากายฉะนั้นในที่สุดพ่อค้าเอกชนก็กลายเป็นพนักงานวิสาหกิจของรัฐ การค้าปลีกและการควบคุมการบริโภคนั้นรัฐจะทำควบคู่กันไป [เขียน ธีระวิทย์, 2519, หน้า 73–74]

การค้าขายส่ง (wholesale trade) ได้ค่อย ๆ 拓က္ခံကျော် ให้การควบคุมของรัฐ สาขาเอกชนซึ่งควบคุม 76% ในปี 1949 ให้ลดเหลือเพียง 36% ในปี 1952 [Jean Chesneaux, 1979, p. 48.] การค้าของรัฐได้ทำหน้าที่ในการออกกฎหมายบังคับการค้าและการควบคุมราคา บริษัท ของรัฐมีอำนาจจัดออกคำสั่งแก่สาขาเอกชนให้ทำการเบรุวัตถุดินและทำการผลิตตามปริมาณ ที่กำหนด

การควบคุมการค้าของรัฐยังได้ถูกจัดองค์การโดยผ่านสหกรณ์การค้า (commercial cooperative) ซึ่งได้เริ่มพัฒนาหลังปี 1950 สหกรณ์อุปทานและการขายเหล่านี้ได้รับ สินเชื่อจากรัฐ และโดยพื้นฐานทำหน้าที่เป็นนำ้งงานการค้าของรัฐเพื่อการจำหน่ายสินค้า ปอย ครังสหกรณ์สามารถขายผลผลิตต่างๆ ราคากลาง 10–20% และสมาชิกของสหกรณ์สามารถ ซื้อเสื้อผ้า อาหาร และเครื่องมือทำงานในราคาก่อนห้างถูก จากปี 1950–1952 การค้าปลีกของ เอกชนได้ลดลงจาก 83% เป็น 58% ที่เหลือเป็นการดำเนินการโดยสหกรณ์และร้านค้าของรัฐ ซึ่งเพิ่งจะได้เข้ามาดำเนินการ [Jean Chesneaux, 1979, p. 48.] และหลังจากนั้นผู้ขายปลีกเอกชน ได้ค่อย ๆ ถูกแทนที่โดยร้านของสหกรณ์และสหกรณ์อุปทานและการตลาด เมื่อสิ้นปี 1954 การปฏิบัติหน้าที่ของ การค้าขายส่งของเอกชนทั้งหมดถูกรับไปดำเนินการต่อโดยองค์การค้า ของรัฐ [Chen and Galenson, 1969, p. 145.]

3.2 ขั้นตอนการควบคุมในปี 1955–1956

ในช่วงปี 1955–1956 เป็นระยะเวลาไม่เลียกับการจัดตั้งสหกรณ์ก้าวหน้าในชนบท ปลายปี 1955 รัฐเริ่มรณรงค์กำจัดวิสาหกิจนายทุนในเมือง เหมาองกระดับให้หัววิธีการปรับ ระบบเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรมและการค้าให้รวดเร็วขึ้น พรรคคอมมิวนิสต์จึงได้จัดให้มีการ ประชุมบรรดาผู้นำด้านธุรกิจในเมืองใหญ่ ๆ เพื่อหาความสนับสนุนในการเปลี่ยนแปลงเจ้าของ และผู้ควบคุมในการผลิต ขบวนการดูดซับวิสาหกิจเอกชนทั้งทางด้านอุตสาหกรรมและการค้า โดยรัฐได้พัฒนาอย่างรวดเร็วจนกระทั่งสิ้นปี 1955 และในต้นปี 1956 การเร่งรีบในการเปลี่ยน รูปอุตสาหกรรมและการค้าเอกชนเป็นสังคมนิยมได้ปรากฏในช่วงครึ่งหลังของปี 1955 บท บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ “รายวันประชาชน” วันที่ 13 ธันวาคม 1955 ได้เรียกร้องว่า “การ ประรูปเป็นสังคมนิยมของอุตสาหกรรมนายทุน” ควรดำเนินการให้รุนแรงขึ้นโดย :

(1) การนำเอาการดำเนินการร่วมรัฐ–เอกชนมาใช้ทั้งในอุตสาหกรรมและการค้า

(2) การรับเอาอัตราดอกเบี้ยคงที่สำหรับการกระจายผลกำไรแก่นัก อุตสาหกรรมหรือนักธุรกิจเอกชนที่เข้าร่วมกิจการ

3.2.1 การยอมรับที่ร่วมรัฐและรุนแรง : รัฐบาลได้ดำเนินการอย่างรุนแรงในช่วง 2–3 เดือน วิสาหกิจเอกชนทั่วประเทศถูกดึงเข้าเป็นวิสาหกิจร่วมรัฐ–เอกชน ปรากฏว่าเมื่อ สิ้นปี 1956 กิจกรรมอุดสาหกรรมของนายทุนเอกชน 99% และนับได้เป็น 99.8% ของมูลค่าผลผลิต ได้ถูกแปลงรูปเป็นการดำเนินการร่วม ในขณะเดียวกันกิจการค้าของเอกชน 400,000 แห่งหรือ นับเป็น 82% ของวิสาหกิจการค้าของเอกชนได้กลายเป็นวิสาหกิจร่วมรัฐ–เอกชน และอีก 1.4 ล้านแห่งวายได้กลายเป็นสหกรณ์การคลาด [Chen and Galenson, 1969, p. 146. และ Hu Gengkang and Others, 1984, p. 29.] การเปลี่ยนแปลงมีผลกระทบเช่นกันในวิธีการกระจายผลกำไรใน วิสาหกิจร่วมรัฐ–เอกชน แต่เดิมแต่ละบิมีการแบ่งผลกำไรออกเป็น 4 ส่วน และ $\frac{1}{4}$ ให้แก่เจ้าของ ภายใต้ระบบใหม่จะจ่ายในรูปอัตราดอกเบี้ยคงที่ ตามมูลค่าทุนของวิสาหกิจซึ่งถูกประเมินโดย เจ้าของและได้รับความเห็นชอบจากເອຍ恩ต์ของรัฐบาลที่รับผิดชอบ (โดยทั่วไปคือสาขากองถิน ของกระทรวงการค้าภายใน) ภายใต้รูปแบบใหม่นี้นักธุรกิจเอกชนไม่มีทางเลือกอีกเช่นเคย คือ ถูกบังคับให้ต้องยอมรับการตีค่าธุรกิจของเขายิ่งไม่มีหลักเกณฑ์โดยพวงเจ้าหน้าที่ท้องถิน [Hughes and Luard, 1975, pp. 94 – 95.]

ไม่มีรายงานว่ามีการต่อต้านหรือเกิดความไม่สงบอย่างร้ายแรงในหมู่นัก ธุรกิจหรือเจ้าของร้านด่อการเปลี่ยนแปลงที่กว้างขวางนี้ และพวงเข้าพยายามที่จะรับเงื่อนไขที่ น่าพอใจที่สุดเท่าที่จะทำได้ อย่างไรก็ตาม พวนักธุรกิจเอกชนทราบดีว่าอิสรภาพเพียง เล็กน้อยที่ยังมีอยู่นั้นจะอยู่เพียงไม่นาน ในสุนทรพจน์ ณ ที่ประชุม People's Congress ในเดือน มิถุนายน 1956 Chen Yun ได้เสนอว่าเงินบันพล 1–6% ซึ่งจ่ายให้แก่ตัวเดียวของวิสาหกิจร่วม รัฐ–เอกชนตามกำไรที่ได้รับนั้น ควรจะเปลี่ยนไปเป็นอัตราคงที่ 5% ต่อปี โดยไม่คำนึงว่าวิสาหกิจ ขาดทุนหรือได้กำไร ถึงแม้ว่าใน 2–3 กรณี จำนวนนี้อาจจะมาก ด้วยการจัดการ “ซื้อ” หุ้น เอกชนลงกล่าวนี้ ทำให้นายทุนถูกบีบให้ต้องเสียสละสิ่งที่เขามีอำนาจควบคุมอยู่ในวิสาหกิจของ ตนไป คำสั่งของ State Administrative Council ในวันที่ 30 มกราคม กำหนดว่าข้อเสนอตั้งกล่าว นี้จะถูกนำมาใช้โดยทั่วไป อย่างไรก็ตาม ต่อมาในปีนั้นก็ได้มีการกล่าวเปรยให้ทราบอย่างชัด แจ้งว่า การจ่ายดอกเบี้ยให้แก่ตัวเดียวของธุรกิจจะจ่ายให้ต่อไปอีกไม่นาน สุดท้ายในเดือนธันวาคม ในสุนทรพจน์ต่อ All China Federation of Industry and Commerce นั้น Po-I-po ได้กล่าวว่า การ จ่ายดอกเบี้ยจะจ่ายให้ต่อไปอีกเพียง 7 ปี คือจากที่ถูกกำหนดตั้งแต่แรกเริ่ม 1 มกราคม 1956 จนกระทั่งสิ้นสุดแผนท้าปีฉบับที่ 2 ในเดือนธันวาคม 1962 ซึ่งหวังกันว่าเมื่อมาถึงช่วงนี้ระยะของ การแปลงรูปเป็นสังคมนิยมคงจะสำเร็จสมบูรณ์ในที่สุด เพียง 2–3 กรณีถ้านักธุรกิจตอกย้ำใน ฐานะลำบากทางเศรษฐกิจ การจ่ายให้จะยังคงอยู่ต่อไปหลังจากนั้น [Hughes and Luard, 1975, p. 98.] เมื่อสิ้นปี 1956 หุ้นเอกชนทั้งหมดในวิสาหกิจร่วมรัฐ–เอกชน มีมูลค่า 2.4 พันล้านหยวน

และรัฐต้องจ่ายดอกเบี้ยทั้งหมดประมาณ 120 ล้านหยวนต่อปี และจำนวนผู้ที่ได้รับดอกเบี้ยคือ 1.14 ล้านคน [Chen and Galenson, 1969, p. 146.] อย่างไรก็ตาม การจ่ายดอกเบี้ยให้แก่นายทุนซึ่ง แต่เดิมกำหนดให้สิ้นสุดในปี 1962 ดังกล่าวแล้วนั้น ปรากฏว่าได้มีการขยายเวลาจนกระทั่งถึงการปฏิรูปอันนารромในปี 1965 ทั้งดอกเบี้ยที่ว่าให้ 5% นั้นก็ถูกลดลงเหลือเพียง 3.5% และในความเป็นจริงการจ่ายให้ได้ยุติลงในปี 1967 [เขียน ชีระวิทย์, 2519, หน้า 77 และ Hu Gengkang and Others, 1984, p. 31.] มีผู้ให้เหตุผลว่าการที่คอมมิวนิสต์ยังให้ประโยชน์แก่พวกราษฎร์อยู่ เนื่องจากการเก็บไว้ใช้จะนำว่าบั้งมีศัตรูของชนชั้นกรรมมาซึ่งภัย ดูท้ายด้วยการเลิกจ่ายดอกเบี้ยชนชั้นนายทุนในเจนกีทุกกำจัดไปทั้งในแง่ทฤษฎีและในแง่ที่เป็นจริง

ตาราง 1 การแปลงรูปเป็นสังคมนิยมของอุตสาหกรรมและการค้าของนายทุน 1949–1957 (เป็นร้อยละ)

	1949	1952	1953	1954	1955	1956	1957
มูลค่าผลิตรวมของอุตสาหกรรมนายทุน							
จากวิสาหกิจร่วมรัฐ–เอกชน	3.1	11.5	13.3	33.0	49.8	99.8	99.8
จากวิสาหกิจนายทุนที่ดำเนินงานทั้งหมด หรือบางส่วนภายใต้สัญญาของรัฐบาล	11.5	49.6	53.6	52.6	41.0	0.2	0.2
จากวิสาหกิจนายทุนอิสระ	85.4	38.9	33.1	14.4	9.2		
จำนวนคนงาน							
ในวิสาหกิจรัฐ–เอกชน	6.0	10.8	10.8	22.9	37.5	99.4	99.5
ในวิสาหกิจของเอกชน	94.0	89.2	89.2	77.1	62.5	0.6	0.5

ที่มา : Hu Gengkang and Others, 1984, p. 30.

3.2.2 ขบวนการ “Rationalization” : การคุ้ดซับธุรกิจของเอกชน “ได้เกิดขึ้นพร้อมกับขบวนการ “การปรับปรุงเพื่อลดความด้อยประสิทธิภาพของหน่วย” หรือ “Rationalization” ด้วยย่างเช่น

(1) โรงงานผลิตแบ่งที่เป็นของเอกชนทั้งหมดในกรุงปักกิ่ง ได้ถูกนำมาร่วมกันภายใต้การจัดการทั่วไปที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อที่จะประกันความร่วมมือกันในแผนการผลิตและการรวมกองเงินทุน

(2) โรงงาน 15 แห่งที่ทำการผลิตเครื่องไฟฟ้า ได้ถูกรวมเข้าเป็น 6 โรงงานโดยแต่ละแห่งมีความชำนาญในการผลิต

- หม้อแปลง
- เครื่องวัดหรือมาตรา
- เครื่องปิดเปิดไฟฟ้า
- วัสดุป้องกันกระแทกไฟฟ้าร้าว และ
- เครื่องระบายน้ำอากาศ

รูปแบบของการ Rationalization นี้ ได้ถูกนำมาใช้พร่ำหลายดลอดทั่วประเทศ ในนครเชียงใหม่ ที่ซึ่งในปี 1955 มีธุรกิจเอกชนในอุตสาหกรรมกว่า 26,000 แห่ง และทำการจ้างคนงานราว ๆ 400,000 คน ได้มีการวางแผนที่จะแปลงรูป (บันฐานของมูลค่าการผลิต) 80% ของธุรกิจเหล่านี้ เข้าใน Joint state-private concerns โดยรัฐมีฐานะเป็น “หุ้นส่วนใหญ่” ในปี 1956 และ 90% ในปี 1957 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ใจเดินไฟล์ได้รายงานต่อสภากองเกรสรษของ CCP วันที่ 16 กันยายน 1956 ว่า เมื่อสิ้นเดือนมิถุนายน 1956 99% ของวิสาหกิจนายทุนในແມ່ນມูลค่าผลผลิต ได้เข้ามาอยู่ภายใต้การดำเนินกิจการร่วมรัฐ-เอกชน [Hughes and Luard, 1975, p. 95.]

ผลของการ Rationalization : เป็นที่ประagyชัตว่าการแปลงรูปดังกล่าวได้เกิดขึ้นพร้อมกับแนวโน้มนำไปสู่การแตกแยกอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากในบางกรณีเจ้าหน้าที่ห้องถีนได้เข้าไปทำการยกเครื่องการจัดองค์กรทั้งหมด โดยเฉพาะในด้านการค้าเสียใหม่ โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อการผลิตและการจัดการค้าที่เป็นอยู่ ในบางแห่งการรวมโรงงานทำไปด้วยความไม่รอบคอบ ผลก็คือ อุปทานเบื้องต้นและการปฏิบัติทางการตลาด หรือความเกี่ยวพันระหว่างสหกรณ์คลาดเคลื่อนไป นำไปสู่

- ความหลากหลายที่ลดน้อยลง และผลผลิตคุณภาพต่ำมาก
- ความแออัดของโรงงานที่เต็มไปด้วยเครื่องมือ
- ความยุ่งยากในการจัดการเกี่ยวกับสภาพดำรงชีพที่มั่นคงสำหรับพวกคนงาน

แนวทางแก้ปัญหา ก็คือ ในเดือนกุมภาพันธ์ 1956 สภาของรัฐได้ออกคำสั่งว่า ในช่วงเวลา 6 เดือนหลังการอนุมัติการเป็นเจ้าของร่วม ให้วิสาหกิจเอกชนดำเนินกิจการต่อไปตามปกติ ก่อนที่จะมีการจัดองค์การใหม่ได้ ฯ เกิดขึ้น [Hughes and Luard, 1975, p. 96.]

3.2.3 การรวมพ่อค้ารายย่อย พ่อค้าร่ และพวกร่างฟิมือเข้าเป็นสหกรณ์ : ในฤดูร้อนปี 1956 รัฐบาลได้ดำเนินขั้นตอนต่อไปคือการเริ่มดำเนินการรวมพ่อค้ารายย่อย พ่อค้าร่ และช่างฟิมือเข้าเป็นสหกรณ์ การดำเนินการนี้เป็นไปโดยสมัครใจ แต่รัฐบาลก็ได้เตรียมการเพื่อ

ช่วยเหลือในการจัดตั้งองค์การของพวกรเข้าเป็นกลุ่มสหกรณ์ดังกล่าว เพื่อช่วยเหลือในการแก้ปัญหาความยากลำบากในการครองชีพ และ ปัญหาการจัดการธุรกิจของพวกรเข้า

(1) การแปลงรูปเป็นสังคมนิยมของอุตสาหกรรมงานฝีมือของเอกชน (Individual handicraft industry) : ในขณะที่อุตสาหกรรมทันสมัยยังด้อยพัฒนาในยุคจีนก่อนนี้ อุตสาหกรรมงานช่างฝีมือได้มีบทบาทสำคัญในทางเศรษฐกิจ ช่างฝีมือจีนได้ทำกิจกรรมมากมาย ในการจัดหาสินค้าอุปโภคและสินค้าทุนนับหมื่นแสน ในเขตชนบท 60–70% ของปัจจัยการผลิตและสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวันถูกอุปทานโดยพวกรช่างฝีมือ อุตสาหกรรมงานฝีมือได้ผลิตสิ่งต่าง ๆ อาทิ อิฐ กระเบื้องและปูนข้าว และยังได้ผลิตอะไรต่าง ๆ แก่อุตสาหกรรมที่ทันสมัย ผลิติตงานฝีมือทางศิลปะของจีนส่วนใหญ่ทำด้วยมือ ในปี 1952 เมื่อการพื้นฟูมูรณะเศรษฐกิจสำเร็จสมบูรณ์อุตสาหกรรมงานฝีมือนับได้ 8.8% ของมูลค่าผลผลิตอุตสาหกรรม—การเกษตร หั้งมวลของชาติ และช่างฝีมือรายย่อยที่เป็นอิสระในจีนมีจำนวน 7,360,000 คน [Hu Gengkang and Others, 1984, p. 21.] นอกจากนี้ยังมีชาวนาอีก 12 ล้านคนที่ทำการผลิตงานฝีมือเป็นงานปลีกย่อยเพื่อการค้าบนฐานของการทำงานไม่เด็มเวลา ในขณะที่ประชากรชาวนาจำนวนมากได้ผลิตงานฝีมือเพื่อใช้เอง รวมหั้งยังมีคนอีกจำนวนมากที่ทำงานในร้านงานฝีมือ [Chen and Galenson, 1969, p. 146.]

เช่นเดียวกับเศรษฐกิจส่วนบุคคลของชาวนา เศรษฐกิจส่วนบุคคลของช่างฝีมือมักมีขนาดเล็ก กระจัดกระจาด เทคโนโลยีก้าวหลังและประสิทธิภาพการผลิตต่ำ จากการสำรวจครัวเรือนช่างฝีมือ 80,000 แห่ง พบร่วงกว่า 90% มีเงินทุนระหว่าง 300 หยวนดือครัวเรือน มูลค่าผลผลิตต่อหัวน้อยกว่า 10% ของมูลค่าในอุตสาหกรรมที่ทันสมัย ส่วนใหญ่พวกรเข้าพบว่า เป็นการยากลำบากที่จะยังชีพ ไม่ได้รับการประกันสังคมตามเจ็บป่วย บาดเจ็บหรือตาย และต้องเผชิญกับอันตรายจากการถูกบีบคั้นโดยอุตสาหกรรมที่ทันสมัย พวกรเข้าจึงสมัครใจที่จะรวมทรัพยากรของตนเข้าด้วยกันและจัดตั้งเป็นสหกรณ์

สำหรับอุตสาหกรรมงานฝีมือนี้ ส่วนใหญ่ pragmatique ผู้ใช้แรงงานเป็นเจ้าของและใช้แรงงานคนในครอบครัวเป็นหลัก ปกติเจ้าของเป็นผู้ใช้แรงงานไม่ต้องทำบัญชี แต่ประการใด จะนั้นจึงเป็นการยากที่รัฐบาลจะนำเอามาตรการด้านภาษีมาใช้กับพวกรช่างฝีมือน้อย่างได้ผล ประกอบกับพวกรคอมมูนิสต์ไม่ถือว่าพวกรช่างฝีมือเป็นนายทุน จึงไม่มีแผนที่จะกำจัดพวกรนี้โดยด่วน นอกจากนี้รัฐบาลไม่ให้รัฐช่วยเหลือในกระบวนการกำจัดลักษณะนิยม แต่มักใช้มาตรการต่าง ๆ บีบคั้นแทน ด้วยเหตุนี้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมงานฝีมือที่วางแผนด้วยการกำจัดลักษณะนิยมจึงยังคงอยู่ต่อไปได้ และฝ่ายเจ้าหน้าที่ก็ยังเห็นประโยชน์ของการ

คงอยู่ของอุตสาหกรรมงานฝีมือ ทั้งนี้เพาะกิจการตั้งกล่าวส่วนใหญ่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน รวมทั้งเป็นการเพิ่มผลผลิต เนื่องจากในบางครั้งวัสดุดินเป็นของที่ได้จากเศษของทึบแล้ว

แต่ต่อมา พรรคคอมมิวนิสต์พยาญามหารือในการควบคุมโดย การเปลี่ยนอุตสาหกรรมงานฝีมือไปเป็นรูปแบบของสหกรณ์ โดยได้มีการดำเนินการ 3 ขั้นตอน เนื่องจากอุตสาหกรรมงานฝีมือส่วนใหญ่ทำการผลิตเพื่อตลาด ดังนั้นนโยบายของรัฐในการแปลง รูปเป็นสังคมนิยมของอุตสาหกรรมงานฝีมือใน ขั้นแรก คือ การจัดตั้งคณะกรรมการของพวกเข้าเข้า เป็น “กลุ่มอุปทานและการตลาด” ขนาดเล็ก (Supply and marketing team) ซึ่งได้ทำการซื้อวัสดุดิน จากและได้ขายสินค้าสำเร็จรูปให้แก่บริษัทการค้าของรัฐ สมาชิกกลุ่มนี้มักจะเป็นเจ้าของเครื่อง มือของพวกเข้าต่อไป และทำการผลิตในฐานะเป็นหน่วยอิสระ รับผิดชอบกำไรและขาดทุนของ ตนเอง ใน ขั้นที่ 2 กลุ่มอุปทานและการตลาดได้ถอยๆ ขยายตัวเข้าไปเป็นรูปแบบที่กว้างหน้า มากขึ้นของสหกรณ์งานฝีมือ ซึ่งรู้จักกันในนามของ “สหกรณ์อุปทานและการตลาด” (supply and marketing co-operatives) ซึ่งสมาชิกไม่เพียงรวมกันเพื่อให้ได้มาซื้อวัสดุดินและขายสินค้าให้ แก่บริษัทการค้าของรัฐเท่านั้น แต่ยังได้ร่วมมือกันในกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรม กำไร ส่วนหนึ่งที่ได้จากการดำเนินการร่วมกันนี้ได้ถูกใช้เพื่อซื้อเครื่องมือเป็นของส่วนรวม ในขณะเดียวกันสมาชิกก็ได้เริ่มส่งมอบเครื่องมือที่เป็นของตนเองให้แก่สหกรณ์ เพื่อก่อตั้งเป็นเงิน กองทุนรวมส่วนกลาง (a common pool of capital) ใน ขั้นสุดท้าย การร่วมมือทางด้านงานฝีมือ ก็ได้บรรลุถึงรูปแบบที่กว้างหน้าที่สุด คือ “สหกรณ์ผู้ผลิตงานฝีมือ” (Handicraft producers' co-operative) ซึ่งปัจจัยการผลิตทั้งหมดเป็นทรัพย์สินของสหกรณ์ การจัดการวิสาหกิจรูปแบบนี้ได้ ถูกรวบเข้าด้วยกัน และกำไรหรือขาดทุนได้ถูกแบ่งปันกันโดยสมาชิก รายได้ภายหลังการ หักเป็นภาษี ทุนสำรอง และกองทุนสวัสดิการแล้ว ที่ได้ถูกกระจายให้แก่สมาชิกในรูปค่าจ้างและ โบนัสตามข้อบังคับของรัฐบาล สหกรณ์ดังกล่าวที่ได้กล่าวเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจรวมหมู่ สังคมนิยม

การแปลงรูปเป็นสังคมนิยมของอุตสาหกรรมงานฝีมือได้พัฒนาอย่าง รวดเร็ว จำนวนร้อยละของพวกช่างฝีมือในสหกรณ์คือ 3.1 ในปี 1952 และ 26.9 ในปี 1955 ขบวนการจัดตั้งสหกรณ์งานฝีมือนี้ดำเนินไปพร้อมกับขบวนการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรใน ช่วง 1955–1956 เมื่อถึงเดือนกันยายน 1956 ปรากฏว่า 60% ของพวกช่างฝีมือเอกชนได้ถูกรวบ เข้าในสหกรณ์ผู้ผลิตอุตสาหกรรม (Industrial producers' co-operatives) กลุ่มผู้ผลิต (Producers' groups) หรือสหกรณ์อุปทานและการตลาด (Supply and marketing co-operatives) คือเริ่มจาก การมีสหกรณ์ 300 แห่ง มีสมาชิก 88,000 คน ในปี 1949 มาเป็นประมาณ 200,000 สหกรณ์ มี สมาชิกกว่า 5 ล้านคน ในปี 1956 เมื่อถึงสิ้นปี 1956 เกือบ 92% ของช่างฝีมือเอกชนหันมาในจีน

ได้ถูกจุดขึ้นเข้าไปในบางรูปแบบของสหกรณ์งานฝีมือ [เชียน ชีระวิทย์, 2519, หน้า 77 และ Chen and Galenson, 1969, p. 147.] นับได้เป็น 93% ของมูลค่าของผลผลิตรวมของอุตสาหกรรมงานฝีมือ และปรากฏว่าสหกรณ์ผู้ผลิตมีมากกว่าสหกรณ์งานฝีมือประเภทอื่น ๆ รวมกัน

ข้อสังเกตคือในระบบแรกรัฐบาลยังไม่มีนโยบายที่แน่นอนในการส่งเสริมสหกรณ์ผู้ผลิตงานฝีมือ แต่เมื่อกระแสลื่นการเมืองโดยทั่วไปซึ่งเร่งรัดให้สังคมตั้งระบบการผลิตแบบสังคมนิยม จึงมีการส่งเสริมให้รวมสหกรณ์ขนาดเล็กเป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตาม ในช่วง “การก้าวกระโดดไปข้างหน้า” และการรณรงค์จัดดังคอมมูน สหกรณ์งานฝีมือก็ถูกกระบวนการทางเดิน สร้างจำนวนมากได้หลายด้านไปเนื่องจากสมาชิกจำนวนมากเปลี่ยนอาชีพไปทำงานในโรงงานของคอมมูน หรือไม่ก็ทิ้งงานไปทำเดาหลอมเหล็กตามสมำัญหัวหลังบ้าน เพื่อให้ได้เหล็กจำนวนมากขึ้นตามโนบายของพระองค์ [เชียน ชีระวิทย์, 2519, หน้า 78] ดังนั้นจำนวนสหกรณ์งานฝีมือจึงลดลง อย่างไรก็ตาม สหกรณ์งานฝีมือยังคงอยู่ อย่างน้อยที่สุดตราบเท่าที่ผลผลิตของสหกรณ์สามารถแข่งขันกับสินค้าที่ผลิตด้วยเครื่องจักรได้

ตาราง 2 ความก้าวหน้าของสหกรณ์งานฝีมือ, 1952–1957 (%)

	1952	1953	1954	1955	1956	1957
มูลค่าผลผลิตรวมที่ผลิตโดย :						
สหกรณ์หรือกลุ่มงานฝีมือ	3.5	5.6	11.2	19.9	92.9	95.2
สหกรณ์งานฝีมือ	3.4	5.3	8.2	12.9	86.2	88.8
ช่างฝีมือเอกชน	96.5	94.4	88.8	80.1	7.1	4.8
จำนวนคนงานใน :						
สหกรณ์หรือกลุ่มงานฝีมือ	3.1	3.9	13.6	26.9	91.7	90.2
สหกรณ์	3.0	3.5	6.7	11.9	73.6	72.6
อุตสาหกรรมงานฝีมือเอกชน	96.9	96.1	86.4	73.1	8.3	9.8

ที่มา : Hu Gengkang and Others, 1984, p. 23.

(2) การเปลี่ยนรูปเป็นสังคมนิยมของธุรกิจขนาดเล็ก (Small Business) คือการค้าย่อยและการค้าเร่ : พ่อค้าย่อยและพ่อค้าเร่ค่อนข้างจะเป็นสหกรณ์เช่นกัน นักธุรกิจขนาดเล็กส่วนใหญ่ทำการด้วยเงินทุนจำนวนน้อยมากและกำไรต่ำ ปกติพวกเขากำหนดราคาขายต่ำลงไม่มีผู้ซื้อย หรืออาจจะมีก็เพียง 1 หรือ 2 คน ส่วนใหญ่เพียงตนเองและคนในครอบครัว แต่พวกเขาก็ทำธุรกิจทุกแห่งทั้งในเขตเมืองและชนบท พ่อค้าย่อยและพ่อค้าเร่ส่วนใหญ่เริ่มขายของและมีบทบาทสำคัญในการสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชน และในการขายสินค้าต่าง ๆ

ระหว่างเมืองกับหมู่บ้าน จากการสำรวจในปี 1955 พบว่ามีบุคคลจำนวน 3.3 ล้านคนใน 2.8 ล้านครัวเรือน ที่ทำงานในฐานะพ่อค้าปลีกและพ่อค้าเร่ นับได้เป็น 96% ของจำนวนครัวเรือนและ 65% ของรายรับทางธุรกิจในการค้าของเอกชน |Hu Gengkang and Others, 1984, pp. 33 – 34.]

การแปลงรูปเป็นสังคมนิยมของธุรกิจขนาดเล็กได้เกิดขึ้น 2 ขั้นตอน คือ จัดตั้งเป็นกลุ่มสหกรณ์ (Co-operative teams) และต่อมาเป็นร้านสหกรณ์ (Co-operative stores) ใน ขั้นแรก พวกร่วมกันทำธุรกิจโดยอิสระและรับผิดชอบกำไร – ขาดทุนของตนเอง แต่พวกร่วมกัน จัดตั้งเป็นกลุ่มสหกรณ์ สมាជิกของ กลุ่มบังคับทำธุรกิจโดยอิสระและรับผิดชอบกำไร – ขาดทุนของตนเอง แต่พวกร่วมกัน จัดตั้งเป็นร้านสหกรณ์ สมាជิกได้รับสินค้าจากรัฐและ ขายสินค้าในราคากาหนด รายได้ของพวกร่วมกัน ได้มาจากความแตกต่างระหว่างราคาขายส่ง และราคาขายปลีก หรือจากค่ารายน้ำที่จ่ายโดยรัฐ ขั้นที่ 2 รูปแบบที่ก้าวหน้ากว่าของความ ร่วมมือทางการค้าก็คือร้านสหกรณ์ ดำเนินกิจการแบบรวมหมู่ คือเป็นรูปแบบของกรรมสิทธิ์ สังคมนิยมรวมหมู่ แต่ละร้านจะมีส่วนแบ่งของรายได้ กำไร – ขาดทุนบนฐานที่เป็นอันเดียวกัน ผลกำไรหรือขาดทุนถูกแบ่งปันกันในระหว่างสมาชิก

การรณรงค์แปลงรูปเป็นสังคมนิยมอย่างกว้างขวางระดับชาติซึ่งเริ่มใน ครึ่งหลังของปี 1955 ปรากฏว่าพ่อค้าปลีกและพ่อค้าเร่จำนวนมาก ได้เข้าเป็นสมาชิกของกลุ่ม สหกรณ์และร้านสหกรณ์ ถึงสิ้นปี 1956 หน่วยปลีก 1.15 ล้านหน่วยหรือครัวเรือน ในการค้าปลีก และการขายอาหารและเครื่องดื่มซึ่งเป็น 46% ของจำนวนทั้งหมดในธุรกิจขนาดเล็ก ได้แก่ จัดตั้ง องค์การเข้าไปในกลุ่มสหกรณ์ ในขณะที่ 800,000 หน่วย หรือ 32% ของทั้งหมด ได้แก่ ร้านสหกรณ์ หน่วยที่เหลืออีกประมาณ 540,000 หน่วยบังคับเป็นอิสระ เนื่องจากส่วนใหญ่ กระจายอยู่ในชุมชนที่เป็นแบบบ้านเรือน ภัยได้การตรวจสอบอย่างใกล้ชิดขององค์การค้าของรัฐ |Chen and Galenson, 1969, p. 147.| สำหรับร้านค้าของรัฐทำหน้าที่ในฐานะเป็น

- ผู้ขายส่งสำหรับกลุ่มสหกรณ์ของพวกร่วมกันและพ่อค้าเร่
- ผู้อุปทานสินค้าต่าง ๆ
- ผู้หาเงินกู้จากธนาคารแห่งชาติ

โดยวิธีการเหล่านี้ ร้านค้าและพ่อค้าปลีกต้องขึ้นอยู่กับร้านค้าของรัฐอย่างสมบูรณ์ และในที่สุด ก็ถูกยกเลิกเข้าไปในร้านค้าของรัฐ สำหรับพ่อค้าเร่ก็เช่นกัน ในที่สุดก็ถูกยกไป |Hughes and Luard, 1975, p. 97.|

สรุปผลของการดำเนินการเหล่านี้ : เมื่อสิ้นปี 1956 ธุรกิจเอกชน แม้กระถังธุรกิจที่เล็กที่สุดก็ถูกจัดกลุ่มโดยแท้จริงเข้าสู่เศรษฐกิจที่ดำเนินงานโดยรัฐ (State-run economy) อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ ความขัดแย้งระหว่างผู้แทนของรัฐในวิสาหกิจใหม่ที่เป็นเจ้าของร่วมกับผู้แทนฝ่ายเอกชน ผู้ซึ่งในหลายกรณีที่ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการ ก็มักจะประगูบอยครั้ง ณ ที่ประชุมกองเกรสรของ All-China Federation of Industry and Commerce ได้มีการรับรองว่าในบางกรณี “ความเกี่ยวพันเหล่านี้ไม่ราบรื่นทั้งหมด” อีกนั้นธุรกิจบางรายถูกกล่าวหาว่าไม่ให้ความร่วมมือและยังมีความคิดแบบกราฟฟิกที่หลงเหลืออยู่ แต่ก็ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์อีกมากในแนวทางอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพูดจากอย่างเปิดเผยในช่วงของการปรับปรุงทัศนคติ (Rectification) และขบวนการ “ดอกไม้ทั้งร้อยนาน” ระหว่างฤดูใบไม้ผลิปี 1957 ทางด้านเอกชนก็ได้แสดงความข้องใจอย่างเปิดเผยเกี่ยวกับความหมายของสหภาพแรงงานและผู้แทนของรัฐ รวมทั้งความไม่มีประสิทธิภาพของฝ่ายบริหารที่รัฐแต่งตั้งซึ่งเป็นผู้ควบคุมกิจการนั้นธุรกิจได้อ้างว่าทางฝ่ายรัฐใช้วิธีเด็ดขาด และไม่ยอมให้ฝ่ายตนมีส่วนได้ ในการดัดสินนโยบายหรือบุคลากร ดังนั้นประสบการณ์และความสามารถทางเทคนิคของพวากชนจึงสูญเปล่าบางคนยังได้เรียกร้องให้มีการไต่ถึงความอยุติธรรมที่เกิดขึ้นในระหว่างขบวนการดัดสินนโยบายเมื่อ 6 ปีก่อนด้วย เมื่อถึงช่วงนี้ปรากฏว่ารัฐบาลก็เริ่มระหนักรึว่าจะมีอันตรายถ้าดำเนินขบวนการเปลี่ยนเป็นสังคมนิยมในแนวตื้อไป เนื่องจากจะทำให้ความเชี่ยวชาญของนักธุรกิจเอกชน ซึ่งได้พัฒนาประสบการณ์มาเป็นเวลานานสูญเสียไป อันจะเป็นผลเสียเพราะประเทศ มีความต้องการเร่งด่วนในอันที่จะใช้ประโยชน์จากความชำนาญนี้

แนวทางแก้ไข : มาตรการดัง ๆ ที่องค์กรเศรษฐกิจของรัฐนำมาใช้เพื่อกำจัดอุดสาหกรรมและการค้าของนายทุน กล้ายเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น อาทิเช่น

(1) ระบบการประกัน การควบคุม และการผลิตของโรงงานด่าง ๆ โดยสัญญาของรัฐบาล ในหลายกรณีถูกยกเลิก และในอนาคตจะทำการผลิตเฉพาะสำหรับตลาด

(2) ร้านค้าปลีกของรัฐ ณ ระดับพื้นฐาน เช่นเดียวกับเอเยนต์ขายส่งสามารถที่จะซื้อโดยตรงจากโรงงาน

(3) นักธุรกิจรายย่อยและพ่อค้าเร่ สามารถที่จะดำเนินธุรกิจของตนเองได้ภายใต้หน่วยสหกรณ์ (Co-operative team)

(4) การอนุญาตการค้านำเข้าโดยเอเยนต์ของรัฐจะถูกจำกัดออกไป

(5) วิสาหกิจร่วมได้รับการขอร้องให้จัดตั้งร้านนำเข้า เพื่อจัดการธุรกิจซึ่งดำเนินเอกสารนอย่าง

(6) ข้อบังคับเกี่ยวกับการควบคุมคลาด ซึ่งถูกกำหนดเพื่อกำจัดกิจการเก็งกำไรของอุตสาหกรรมและการค้าของนายทุน จำกัดองค์กรยกเลิก และพ่อค้าเอกสารก็เข้าไปมีส่วนมากขึ้นในตลาดผลผลิตการเกษตรปลีกย่อย

ฉะนั้นภายหลัง 1 ปีของการเปลี่ยนรูปเป็นสังคมนิยมในอุดสาหกรรมได้เพียงเล็กน้อย ตลาดเสรีและแม้กระหังสิ่งจุうใจด้านกำไรได้ปรากฏอีกครั้งหนึ่ง [Hughes and Luard, 1975, p. 100.]

3.3 ชั้นตอนการควบคุมในช่วง 1957—1958

ภายหลังการเปลี่ยนไปเป็นกรรมสิทธิ์ร่วมรัฐ—เอกสารปราบภัยว่าเจ้าของธุรกิจเอกสารเดิมก็ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้ได้งานทำในวิสาหกิจร่วมรัฐ—เอกสารใหม่นี้ด่อไป เพื่อที่จะใช้ประโยชน์จากประสบการณ์และความชำนาญด้านการจัดการของบุคคลเหล่านี้อีกด่อไป ในการนี้ตั้งกล่าวว่าตนออกหนือจากจะได้รับเงินบันผลแล้ว บางคนก็ยังได้รับเงินเดือนเท่ากับผู้จัดการ วิสาหกิจที่ดำเนินการโดยรัฐด้วย สำหรับเจ้าของเดิมที่ไม่อาจทำงานได้ก็ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมโดยฝ่ายการบริหารทุกๆ สิ่งนี้เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการไก่ก่อนหรือชำระหนี้ด้วยการสำรวจปี 1957 ได้แสดงว่ามีผู้ถือหุ้นเอกสาร 710,000 คน ที่ได้รับดอกเบี้ยคงที่ และอดีตสมาชิกของสต้าฟฟ์การจัดการทุนนิยมจำนวน 100,000 คน ได้รับการจ้างทำงานต่อ ในจำนวนนี้ 60—65% ได้ทำงานที่โดยตรงในด้านการผลิตหรือการดำเนินธุรกิจ ในขณะที่ 35—40% ได้รับงานทางด้านการจัดการ พวากษาได้รับค่าจ้างสูงด้วย [Hu Gengkang and Others, 1984, p. 32.]

ต้นปี 1957 อดีตเจ้าของวิสาหกิจเอกสารจำนวนมาก ได้แสดงความต้องการที่จะเปลี่ยนสถานะของตน คือข้ามความเป็นนายทุน ถ้าสิ่งนี้หมายถึงการไม่รับดอกเบี้ยหรือผลประโยชน์ที่จ่ายให้สำหรับธุรกิจในอดีตของพวากษา ทั้งนี้เนื่องจากการยอมรับตอกเบี้ยต่อไปและการที่ยังคงอยู่ภายใต้การระบุอย่างเป็นทางการว่าเป็นนายทุน ทำให้เสียเปรียบคือถูกกีดกันออกจากสหภาพแรงงานและจากเงินประจำกันและบำนาญ และไม่ได้รับความเชื่อถือทางสังคมโดยเฉพาะในสายตาของทางการ พวากษาต้องการให้ถูกพิจารณาในฐานะสมาชิกของชนชั้นทำงาน มีบางรายเสนอว่าตอกเบี้ย 7 ปีที่จะจ่ายให้นั้นควรเปลี่ยนเป็นพันธบัตรซึ่งໄດกอนได้หลัง 25 ปี ฉะนั้น ถึงแม้ว่านายทุนเหล่านี้ซึ่งมีรายได้ต่ำจากเงินบันผลของพวากษา จะได้รับผลประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคม 2—3 อย่าง แต่สำหรับความต้องการหรือการเรียกร้องเหล่านี้ได้ถูกปฏิเสธ

ในปี 1958 เฉพาะในเมืองใหญ่ ๆ 2–3 เมืองที่นักธุรกิจเอกชนถูกห้ามด้วยกฎหมายจึงไปอย่างสันเชิง ในที่ยังสินได้มีการประภาคันที่ในปี 1958 ว่าด้วยกฎหมายที่เหลืออยู่ทั้งหมด 37,000 คนได้ถูก “ปฏิรูป” ในช่วง 1 สัปดาห์ของการรณรงค์ ในปีก่อนนายทุนจำนวน 1,000 คนถูกขอร้องให้เข้าร่วมในขบวนการรณรงค์แรงงานบุคลากร โดยการทำงานในโรงงานของตน ดังนั้นพวกเขาก็จึงได้สร้างแนวความคิดแบบการปฏิรูปไป และได้ถูกดูดซับเข้าสู่ชนชั้นกรรมมาชีพ รวมทั้งนักธุรกิจจำนวนมากยังได้ถูกขอร้องให้ส่งมอบที่ดินของตนเพื่อรับการจ่ายในรูปดอกเบี้ยจากรัฐแทนที่ค่าเช่า อันที่จริงปรากฏว่าทรัพย์สินให้เช่าที่เป็นของเอกชนทั้งหมดได้ถูกรัฐรับไปดำเนินการต่อในเดือนกรกฎาคม 1958 [Hughes and Luard, 1975, p. 101.]

สรุป จากเรื่องแรกอุดมการณ์ของรัฐบาลก็คือ การจะจัดรูปแบบองค์การเศรษฐกิจในจีนที่เป็นของเอกชนทั้งหมด อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าในการณ์ของการค้าปลีกวัตถุประสงค์ทางเศรษฐกิจที่เป็นประโยชน์อย่างมากไม่สามารถบรรลุความสำเร็จโดยขบวนการ แต่เวลานี้เป้าหมายดังกล่าว กับรัฐลุล Löy จัดทำ จึง การแปลงรูปธุรกิจเอกชนก็เช่นเดียวกับการเปลี่ยนแปลงในสาขาเกษตร คือส่วนใหญ่ไม่ได้เกิดขึ้นโดยการบังคับเอาทันที แต่ได้อาศัยการใช้ประโยชน์ของความกดดันทางการเมือง ค่าปรับและการซักสวนทางการเงินที่ไม่อาจท้าทายได้ โดยเครื่องมือเหล่านี้เจ้าหน้าที่ก็สามารถทำให้เกิดผลเช่นเดียวกับการโอนกิจการขายส่งเป็นของรัฐ ด้วยการซัดเซยเงินบันผลให้เพียง 2–3 ปีเท่านั้น สรุปได้ว่าขั้นตอนนี้ข้อกำหนดเกี่ยวกับลักษณะที่ได้เป็นไปตามแนวคิดดังกล่าว

4. ขั้นตอนของสังคมนิยมในจีน

ขั้นตอนในการแปลงรูปเป็นสังคมนิยมในด้านการเกษตร งานฝีมือ อุตสาหกรรมและการค้าของนายทุน ได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานด้วยโครงสร้างสังคม—เศรษฐกิจของจีน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 การเปลี่ยนแปลงในความสำคัญโดยเปรียบเทียบของสาขาเศรษฐกิจต่าง ๆ ในรายได้ประชาชาติ, 1952–1956 (%)

	1952	1953	1954	1955	1956
เศรษฐกิจของรัฐ	19.1	23.9	26.3	28.0	32.2
เศรษฐกิจของสหกรณ์	1.5	2.5	4.8	14.1	53.4
เศรษฐกิจรัฐ—เอกชน	0.7	0.9	2.1	2.8	7.3
เศรษฐกิจนายทุน	6.9	7.9	5.3	3.5	—
เศรษฐกิจปัจเจกชน	71.8	64.8	61.0	51.6	7.1

ที่มา : Hu Genkang and Others, 1984, p. 32.

จากตารางแสดงว่า เมื่อสิ้นสุดปี 1956 เศรษฐกิจสังคมนิยมได้กลับเป็นส่วนสำคัญ และระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมได้ก่อตั้งขึ้นเรียบร้อยแล้ว ลักษณะสำคัญของระบบนี้ คือ

1. ปัจจัยการผลิตเป็นกรรมสิทธิ์ของส่วนรวม รวมถึงกรรมสิทธิ์สังคมนิยมโดยประชาชนทั้งมวลในเศรษฐกิจของรัฐ และกรรมสิทธิ์รวมหมู่สังคมนิยมโดยประชาชนทำงานในเศรษฐกิจรวมหมู่

2. การใช้หลักการ “จากทุกคนตามความสามารถให้แก่ทุกคนตามผลงาน” บนพื้นฐานของกรรมสิทธิ์ส่วนรวมของปัจจัยการผลิต และผลที่ตามมา ก็คือ การกำจัดการชดเชย

3. เศรษฐกิจที่มีการวางแผน ขึ้นอยู่กับกรรมสิทธิ์ส่วนรวมของปัจจัยการผลิต